

Milosrdenství v rané církvi

Dnes sledujeme biblické počátky diakonské služby. Není to první zmínka tohoto druhu ve Skutcích. Už ve 2. kap. čteme: „*Všichni, kteří uvěřili, byli pospolu a měli všechno společně. Prodávali svůj majetek a rozdělovali všem podle toho, jak kdo potřeboval. Každého dne pobývali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a dělili se o jídlo s radostí a s upřímným srdcem*“ (v. 44-46). Je silné sledovat, s jakou samozřejmostí první křesťanská obec vycítila, že víra v Krista s sebou nese i praktický zájem o lidi v nouzi. Zdá se, že je do toho nikdo nemusel nutit. Nevypadá to na to, že by apoštolové vydali nějaký předpis, podle kterého by se v církvi rozjela diakonie. Bylo to pro ně naprosto přirozené, že sami od sebe prodávali, co měli, aby pomohli těm, kdo jsou v nouzi. Nikdo je k tomu nenutil.

Také když se jedná o pomoc vdovám, o které jsme četli dnes, zase vidíme, jak je tato služba zmiňována bez dalšího vysvětlení, kde se vzala a jak vnikla. Tato samozřejmost, s jakou se diakonie objevuje v počátcích církve, nás vedou k otázkám, odkud to všechno pocházelo. Tou základní hybnou silou bylo nepochybně Kristovo evangelium a jeho vlastní příklad. Péče o vdovy a jiné potřebné vycházela z víry v Boha, který se v Kristu sklonil k člověku v jeho nouzi; v nouzi hříchu, nevěry, ale i v nouzi, kterou nese život v tomto bolestném světě. Ježíš přinášel novou Boží blízkost, Boží odpuštění a nový život, a také ho vidíme, jak se sklání k nemocným a hladovým. Také Kristovo učení zde sehrálo jistě svou úlohu. Např. slova: „*Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili*“ (Mt 25,40). Nebo podobenství o milosrdném Samaritánu, kde je zákoník vyzván: „*Jdi a čin tak*“. Není prostor, abychom popsali všechno, co od Pána Ježíše církev přijala jako poslání služby lidem v nouzi. Ale vidíme, jak je to už v rané církvi samozřejmou součástí jejího života, že po vzoru Kristově pomáhá potřebným.

Dnes jsme četli o pomoc **vdovám**. Vdovy spolu se sirotky patřily vždy k nejhroženějším sociálním skupinám. Už kdysi dávno ve sz Izraeli. V době Ježíšově to nebylo o moc jiné. Když myslíme na vdovy, pak nejhůře na tom byly pochopitelně vdovy, které neměly žádné příbuzné. Když ap. Pavel později organizuje péči o vdovy, hlavní důraz je kladen na to, aby se o ně postarali členové její vlastní rodiny. A to proto, aby církev mohla svou pomoc cíleně zaměřovat na ty nejpotřebnější, na vdovy, které neměly nikoho. Tak píše Timoteovi: „*Pečuj o vdovy, které jsou skutečně opuštěné*“ (1Tm 5,3). V našem textu se dozvídáme, že vdovám v Jeruzalémě byl **každodenně dáván nějaký příděl k obživě**.

Už na počátku církve v Jeruzalémě péče o vdovy patřila k důležitému rozměru diakonie. Vše ovšem neprobíhalo bezproblémově. I v bohubilých činnostech církve mohou nastat věci rušivé, které vznikají z **lidské nedokonalosti**. To není nic divného. S tím je třeba počítat, že i v církevní službě vznikají různé názorové střety, nedorozumění apod. Důležité je, jak se s tím nakládá. V tom nám může být ten náš dnešní příběh také povzbuzením. O co tam tedy tehdy šlo?

Spor v Jeruzalémě

„*V té době, kdy učedníků stále přibývalo, začali si ti z nich, kteří vyrostli mezi Řeky, stěžovat na bratry z židovského prostředí, že se jejich vdovám nedává každodenně spravedlivý díl*“ (v. 1). Je tu tedy neshoda mezi **Řeky** dosl. „**Helénisty**“ a „**Hebreji**“. **Helénisté** byli Židé, kteří mluvili řecky a vyrůstali ovlivnění řeckou kulturou. Hojně pobývali v tzv. **diaspoře**, tedy mimo území Palestiny. Ale zdá se, že i v Jeruzalémě vytvářeli specifické komunity. Ve Sk 6,9 se dočteme, že zde existovala synagoga **Kyrénských** a **Alexandrijských**, tedy patrně pro helenizované Židy z těchto dvou severoafrických měst. Vedle nich byli tzv. **Hebrejové**, tedy židé mluvící aramejsky a pocházející z území Palestiny. Zdá se, že tyto svébytné skupiny židů – hebrejové a helénisté žily vedle sebe v jistém napětí. Přeci jen zde byl rozdíl jazykový, ale i kulturní. Židé z řeckého prostředí byli patrně bráni za poněkud odcizené.

Nevíme nakolik toto napětí proniklo do první církve a nevíme ani nakolik to ovlivnilo distribuci pomoci vdovám. Srovnání se ale nabízí. Jsou to přece vdovy Hellénistů, kterým se dostává menšího dílu, dosl. že „byly přehlíženy“. Je tedy docela možné, že něco z těchto napětí mezi oběma skupinami prosáklo i do církve. Předsudky jsou někdy tak hluboce zakořeněné, že se jen těžko překonávají. I první církvi v Jeruzalémě chvíli trvá, než důsledky evangelia proniknou do všech zákoutí. Velmi rychle a správně vycítili, že evangelium znamená také praktický zájem o člověka, ale vypadá to, že potřebovali dorůst v tom, že evangelium také znamená nedělat rozdíly mezi lidmi. Vždyť Ježíš už ve zmiňovaném podobenství obrací otázku zákoníka: A kdo je můj bližní, kterému mám prokázat milosrdenství? na otázku: zda já jsem bližním těm, kdo mě potřebují - bez rozdílu jejich původu.

Zásah apoštolů

Do toho napětí vstoupilo vedení jeruzalémské církve, tedy **apoštolové**. Svolávají věřící a mají takové „členské shromáždění“. Situace se musí řešit. Vlastně nevíme, jakým způsobem byla pomoc vdovám distribuována do této chvíle. Jestli to bylo nějak chaotické, nebo naopak dobře organizované, ale ve větší prospěch hebrejských vdov. Spíše to vypadá na určitou neorganizovanost navíc spojenou s protekcí heb. vdov. Apoštolové zdá se teprve teď ustavují diakony, než že by odvolávali stávající, kteří se neosvědčili.

Jejich rozhodnutí zní takto: „*Bohu se nebude líbit, jestliže my přestaneme kázat Boží slovo a budeme sloužit*

při stolech. Bratří, vyberte si proto mezi sebou sedm mužů, o nichž se ví, že jsou plni Ducha a moudrosti, a pověříme je touto službou. My pak budeme i nadále věnovat všechn svůj čas modlitbě a kázání slova“ (v. 2-4). Už rané církvi hrozilo to, s čím se potýkáme i dnes, že se většina služeb soustřeďuje na určité skupině lidí, která se stará takřka o všechno. Může se to stát i dnes, že jsou v církvi lidé, kteří zastávají vícero služeb. A to ne proto, že by to byli „sběratelé funkcí“, ale třeba prostě proto, že není dost lidí, kteří by byli ochotni dát se k dispozici. Určitá skupina členů je pak přetížená a další část spíše jen přijímá. Pokud tomu tak je, ztrácí se něco důležitého z idey „všeobecného kněžství“, podle kterého jsou všichni věřící vybaveni Bohem ke službě v církvi. Jistě každý nemůže dělat všechno, Jsou různé služby a jim odpovídající obdarování, která věřícím Bůh uděluje tak, jak sám chce.

Apoštolové si jsou vědomi svého úkolu, který jim Ježíš svěřil, a to je modlitba a kázání evangelia. To je jejich hlavní poslání. jistě by se dobře zhostili i služby „u stolů“, služby diakonské. Ale bylo by to na úkor jejich služby modlitební a misijní. Apoštolové byli výraznými osobnostmi rané církve, ale nepovažovali se za nepostradatelné v každé službě. Viděli za potřebné, aby se o služby v církvi dělilo více obdarovaných věřících. To, že nechtějí věnovat čas službě vdovám, neznamená, že by se takové služby štítily, nebo že by bylo „pod jejich úroveň“, ale měli strach rozmělnit hlavní úkol, který jim byl svěřen. Vidí to dokonce tak, že Bohu se to nebude líbit, kdyby se teď soustředili na službu vdovám.

Ale právě tak by se Bohu nelíbilo, kdyby se problém s vdovami nechal ladem. Jaké je tedy řešení? Povolat a pověřit službou další věřící.

Diakonie - ne podružná služba (plní Ducha a víry)

Podívejme se na tyto muže podrobněji. „Zvolili Štěpána, který byl plný víry a Ducha svatého, dále Filipa, Prochora, Nikánora, Timóna, Parména a Mikuláše z Antiochie, původem pohana, který přistoupil k židovství“ (v. 5).

Když slyšíme ta jména, možná nás napadne, jak málo zní hebrejsky. A je to pravda. Jsou to jména řecká. Zdá se, že službou byli pověřeni právě „Helénisté, bratři původem z diasporního židovství. Pokud ano, pak je to zajímavá skutečnost. Církve zřejmě uznala předpojatost a jistou nespravedlnost v dosavadní distribuci pomoci helénistickým vdovám. Nelpí na tom, aby tato služba byla v rukou „pravějších“ Hebrejů. Právě naopak, ať se té služby ujmou bratři z Helénistů. Byl by to krásný a velký posun. Nejen, že se helénistické vdovy „zrovnoprávní“ s hebrejskými, ale službu samotnou povedou „Helénisté“. Drobná zmínka, která ale popisuje výrazný posun lepším směrem v životě první církve.

Ovšem důležitý nebyl jen původ oněch bratří. Ten sám o sobě by byl nedostačující. I když to bylo krásné gesto, nejde nakonec o otázku původu. Apoštolové vedli věřící, aby zvolili muže, o nichž se ví, že jsou „plni Ducha svatého a moudrosti“. To bylo rozhodující. Na tom je vidět, jakou důležitost první křesťané diakonské službě dávali. Diakonská služba není a nemá být jen jakousi „doplňkovou“ službou církve, která by se vykonávala jen jaksi mimochodem. Apoštolové u sebe kladli větší důležitost službě modlitební a misijní, ale rozhodně to nebrali tak, že služba diakoncká je vedlejší, méně důležitá, méně potřebná, a že by ji proto bylo možno nějak zanedbávat. Ne. I pro službu diakonů nejsou vybírání muži, kteří by jen dobře ovládali řízení a organizaci. Musí to být také muži s duchovními a charakterovými kvalitami - plni Ducha svatého a moudrosti. O důležitosti jejich povolání a pověření svědčí i to, že na ně apoštolové „vkládali ruce“, což se vždy spojovalo s nějakým důležitým pověřením.

Slovo Boží se šířilo

Text končí podobnými slovy jakými začínal. Začínal slovy: „V té době ... učedníků stále přibývalo“ (v. 1) a končí slovy: „Slovo Boží se šířilo a počet učedníků v Jeruzalémě velmi rostl. Také mnoho kněží přijalo víru“ (v. 7). Pokud by se spor ohledně pomoci vdovám neřešil a přerostl v něco horšího, je dost možné, že věrohodnost církve by tím dosti utrpěla. A naopak, když ji moudře a pod Božím vedením vyřešili, mělo to za následek další rozvoj církevní služby i misie.

Máme dnes tedy před sebou krásný a povzbudivý příklad ze života první církve. Muže i nás povzbudit, abychom se nedali odradit a vykolejit nedostatky a problémy, které nutně i v církevní službě vznikají. Může nás povzbudit také v tom, že Bůh může i problematické věci přetavit do požehnání. A může nás povzbudit, že tentýž Duch Boží, který vystrojoval ke službě další služebníky, je přítomen i v dnešní církvi. AMEN